

केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः
राजीवगान्धीपरिसरः, शृङ्गेरी
वेदाङ्ग-वेदभाष्यविद्याशाखा (कृष्णयजुर्वेदभाष्यम्)
शस्त्रि-पञ्चमसत्रार्थम् DSE-3

प्रस्तावना –

- श्रौतकर्मणि अग्निहोत्रम्, इष्टिः, सोमः चेति त्रीणि कर्माणि प्रकृतिपदवाच्यानि भवन्ति। तत्र प्रधानं कर्म दर्शपूर्णमासेष्टिः भवति। तस्मिन् कर्मणि शाखाच्छेदनादिकर्मणि विनियुक्तानां मन्त्राणां भाष्यमधीत्य कर्मस्वरूपं ज्ञातुं प्रभविष्यन्ति। अतः प्रकृतस्य दर्शपूर्णमासेष्टेः स्वरूपं परमावाश्यकम्। अस्मिन् पत्रे दर्शपूर्णमासेष्टिसम्बद्धानां मन्त्राणां भाष्यमध्येष्यन्ति।

उद्देश्यम् –

- वेदस्य लक्षणं सायणदिशा ज्ञास्यन्ति।
- श्रौतकर्मणि इष्टेः स्वरूपज्ञानम्।
- शाखाच्छेदनादिमन्त्राणाम् अर्थं ज्ञास्यन्ति।
- इष्टौ अध्यवर्युक्तकर्म कर्म ज्ञास्यन्ति।

सङ्गतिः –

- कृष्णयजुर्वेदस्य तैत्तिरीयसंहितायाः प्रथमप्रश्नान्तर्गतानां विषयाणां तारतम्येनाध्यापनम्।

फलितांशः –

- दर्शपूर्णमासयागान्तर्गतात् शाखाच्छेदनप्रकरणादारभ्य कपालेष्वङ्गाराध्यूहनपर्यन्तम् भागम् अधिगमिष्यति।
- सम्पूर्णस्य दर्शपूर्णमासप्रकरणस्य अवगमनप्रक्रियाम् अनुष्ठानप्रक्रियां च ज्ञातुं प्रभविष्यति।
- मन्त्राणां श्रौतकर्मणि विनियोज्ञानपूर्वकं विद्यार्थिनः एतत्प्रश्नान्तर्गतं विषयज्ञानं दृढयिष्यति।

DSE 3	
पाठ्यग्रन्थः - दर्शपूर्णमासमन्त्राः (सायणभाष्यसहित-तैत्तिरीयसंहितायां प्रथमकाण्डे प्रथमप्रश्ने आदितः सप्तमानुवाकसमाप्तिपर्यन्तम् सब्राह्मणम्)।	
Credit 1	वेदः, दर्शपूर्णमासयोः प्राथम्यप्रतिपादनम्, विध्यर्थवादयोः प्रामाण्यनिरूपणम्।

Credit 2	वत्सापाकरणादिपर्यन्तं प्रथमःअनुवाकः । (व्याकरणस्य प्रामाण्यम्, मीमांसाविचाराः, स्वरसञ्चारपद्धतिः)
Credit 3	अश्वपर्वाभिमन्त्रणात् विष्णो हव्यं रक्षस्वेतिमन्त्रपर्यन्तम् द्वितीयतृतयानुवाकौ । (सायं दोहकालीनमन्त्राः भाष्यसहिताः) स्वाहाकारनियमः, स्थानापेक्षया प्रकरणस्य प्राबल्यम् ।
Credit 4	चतुर्थानुवाकः । (हस्तप्रक्षालनात् निर्वापान्ताः मन्त्राः) अनध्यायादिनियमाः, स्वरनिर्णयः, ऊहप्रवरादिविचाराः ।

- आधारग्रन्थः -
- कृष्णयजुर्वेद-तैत्तिरीयसंहिता (सायणभाष्यम्)

पाठ्यक्रमसंरचयितारौ

1. प्रो.सूर्यनारायणभट्टः
2. श्री आदर्शविनायकभट्टः